

Кыргыз Республикасы

Улуттук кеңсе

Өкмөттүн **улуттук башпаанек системасын** бекемдөөгө жана **качкындарды жергиликтүү интеграциялоого** көмөктөшүүгө багытталган аракетин колдойт

Туулгандыгын дароо каттоону камсыздоону, **жарандыксыздыкты алдын алууну камсыздоого** жана **Жарансыздык жөнүндө Конвенцияга** кошулууну жактайт

Аргасыз жер которуу учурларында өзгөчө кырдаалдарга даярдыкты камсыздоо боюнча өнөктөштөр менен кызматташат

Photo: UNHCR/ The Kyrgyz Republic

Лемар, агасы сыяктуу эле — келечектүү велосипедчи жана качкын. Ага-ини улуттук тренердин жетекчилиги астында машыгышат жана бир нече мелдеште жеңишке жетишкен. Алардын жалпы тилеги – эл аралык деңгээлде өлкөнүн атынан чыгуу үчүн Кыргыз Республикасынын жараны болуу.

Негизги көрсөткүчтөр (2024-жылдын 1-январына карата)

1 457

Качкындар жана башпаанек издеген адамдар

Ооганистандан (398), Сириядан (70), Украинадан (35) жана башка өлкөлөрдөн келишкен.

21

жарандыгы жок адам аныкталган

аныктоо боюнча иш уланууда

UNHCRдын Кыргыз Республикасындагы ишмердиги UNHCRдын Казакстандагы, Кыргыз Республикасындагы, Түркмөнстандагы жана Өзбекстандагы Өкүлчүлүгү тарабынан координацияланат. 2022-жылы UNHCR Кыргыз Республикасында, Казакстанда, Түркмөнстанда жана Өзбекстанда качкындарды, башпаанек издегендерди жана жарандыгы жок адамдарды коргоону камсыз кылуу үчүн \$10,034 миллион талап кылган. 2024-жылдын 1-январына карата UNHCRдын ишмердүүлүгү 18% каржыланган.

БАЙЛАНЫШ МААЛЫМАТТАРЫ

Ханс Фридрих Шоддер, БУУ КЖКБ Өкүлү: schodder@unhcr.org

Елена Гусева, Улуттук кеңсенин башчысы: guseva@unhcr.org

Гүлайым Осмонова, программанын улук жардамчысы: osmonova@unhcr.org

Качкындарды жана башпаанек издеген адамдарды коргоо

UNHCR Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын колдоп жана качкындарды таанууга, коргоого жана интеграциялоого жардам көрсөтөт, 'мандаттык' качкындарга (UNHCR мандатына ылайык качкындар деп таанылган 118 адамга) жана 'конвенциялык' качкындарга (башпаанек издеген жана мамлекет тарабынан качкындар деп таанылган 137 адамдарга) кызматтын көрсөтөт.

2023-жылдын декабрында Кыргыз Республикасы **Качкындар жөнүндө глобалдык келишимдин** алкагында жаңы беш милдеттенме кабыл алган, анын ичинде:

- Качкындардын, башпаанек издеген адамдардын жана жарандыгы жок адамдардын мамлекет кепилдеген акысыз юридикалык жардамга жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо.
- Качкындарга жогорку билим алуу мүмкүнчүлүктөрүнө тең жетүү мүмкүндүгүн берүү.
- Качкын статусун аныктоо жол-жобосунда маалыматтарды чогултуу процессин өркүндөтүү.

Өнөктөштөр менен биргеликте UNHCR учурдагы жана мурдагы кабыл алынган милдеттенмелерди аткарууга көмөктөшөт, натыйжалуу башпаанек жол-жоболоруна жана качкындардын тиешелүү укуктарга жана милдеттерге жетүү мүмкүндүгүнө көмөктөшөт.

2022-жылы UNHCR эл аралык стандарттарга ылайык келтирүү жана качкындарды, башпаанек издеген адамдарды жана жарандыгы жок адамдарды тиешелүү укуктарга, анын ичинде Кыргыз Республикасында саламаттык сактоого, билим алууга жана ишке орношууга жетүү мүмкүндүгүн менен камсыздоо максатында алты мыйзам долбооруна карата комментарий берген. 2023-жылдын аягында жарандар менен тең катар медициналык кызматтарга жетүү укугуна жана Кыргыз Республикасынын аймагында туулган бардык балдардын туулгандыгын каттоону камсыздоого тиешелүү 29 сунуштун ичинен 16 сунуш кабыл алынган, бул 2019-жылы кабыл алынган 2 милдеттенмени аткарууну тастыктайт. Өлкөдөн айдап жибербөө кепилдигине, камакта кармалган адамдар үчүн башпаанек жол-жобосуна жетүү мүмкүндүгүнө, ошондой эле жарандар менен тең катар качкындардын жогорку билим алуу мүмкүнчүлүгүнө, жарансыздыктын алдын алууга, жарандыкка алууга жана качкындарга жана жарандыгы жок адамдарга жол документтерин берүүгө тиешелүү мыйзамдарды өркүндөтүүнүн үстүнөн иш уланууда.

Жүктөө UNHCRдын жарансыздык боюнча Кыргыз Республикасынын улуттук мыйзамдарын талдоосу

Өнөктөштөр менен кызматташуу

UNHCR өкмөттүк өнөктөштөрү: Тышкы иштер; Эмгек, социалдык камсыздоо жана миграция; Санариптик өнүктүрүү; Юстиция; Билим берүү жана илим; Саламаттык сактоо; Ички иштер; Өзгөчө кырдаалдар министрликтери, жана Улуттук статистика комитети жана Чек ара кызматы. Кыргыз Республикасында UNHCR өнөктөш «Адилет» Укуктук Клиника» Коомдук Фонд менен өнөктөштүктө бенефициарларга жардам көрсөтөт.

БУУнун Өлкө тобунун жана анын Туруктуу өнүгүү жаатындагы кызматташтыктын алкактык программасынын активдүү мүчөсү катары, БУУнун UNHCR жана өнүгүү боюнча өнөктөштөрү, эл аралык финансылык мекемелер жана башка кызыкдар тараптар менен **Туруктуу өнүгүү максаттарына (ТӨМ)** жетүүдө Кыргыз Республикасынын өкмөтүнө басым жасоо менен качкындарды, башпаанек издеген адамдарды жана жарандыгы жок адамдарды колдоо үчүн БУУнун башка агенттиктери жана өнүктүрүү боюнча өнөктөштөр, эл аралык финансы мекемелери жана башка кызыкдар тараптар менен өз ара иш алып барат.

Качкындардын маселелери боюнча Глобалдык форумдун алкагында 2023-жылы БУУнун Өлкөлүк тобу өлкөлүк милдеттенме алган жана БУУ 2.0 Жалпы милдеттенмесин колдоого алган, муну менен кабыл алуучу өлкөлөрдүн качкындарды жана жарандыгы жок адамдарды саламаттык сактоо жана билим берүү жаатындагы улуттук системаларга киргизүү жана качкындардын татыктуу жумушка жетүү мүмкүндүгүн кеңейтүү боюнча аракеттерин колдоого алган.

Биздин донорлорго ыраазычылык

Кыргызстандагы UNHCR улуттук кеңсесинин пайдасына түздөн-түз жасалган төгүмдөрдү, ошондой эле төмөнкү өлкөлөрдүн донорлорунун беймаксат салымдарын жана кеңири багыттагы төгүмдөрүн: Австралия | Бельгия | Улуу Британия | Дания | Европа Бирлиги | Ирландия | Нидерланддар | Норвегия | Корея Республикасы | АКШ | Швеция | Швейцария

Жарансыздык көйгөйүн жоюу жана аны алдын алуу

Жарансыздыкты жоюу боюнча #IBelong глобалдык кампаниянын алкагында аракеттерди активдештирип, 2019-жылы Кыргыз Республикасы жарансыздыктын белгилүү болгон учурларын чечкен дүйнөдөгү биринчи өлкөболуп белгиленди.

UNHCR жана өнөктөштөр 2019-жылы **жогорку деңгээлде** алынган милдеттенмелерди аткарууда – анын ичинде жарандыгы жок адамдын статусун аныктоо жол-жобосун бекитүүдө жана 1954 жана 1961-жылдардагы Жарансыздык жөнүндө конвенцияна катышкан өлкөлөрдүн тажрыйбасын изилдөөдө – жана учурдагы жана келечектеги муундарды жарансыздыктын жаңы учурларынын пайда болушунун алдын алууда өкмөткө көмөк көрсөтөт.

2023-жылы Кыргыз Республикасы ата-энесинин укуктук статусунан көз карандысыз, бардык балдардын орто билим алуу мүмкүнчүлүгүн камсыздоо милдеттенмесин алган.